

❀ นางวาสนา แต่งไทย ❀

ประเภทเครื่องโลหะ (มิดพับ)

มีดพับ

มีดพับ

มิด เป็นอุปกรณ์ที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อนำมาใช้งานในชีวิตประจำวัน เช่น การออกล่าสัตว์ หาอาหาร ป้องกันตัว เป็นต้น มิดมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับยุคสมัยนั้น ๆ ต่อมา มีการสร้างสรรค์มิดให้มีความหลากหลายมากขึ้นตามการใช้งาน เช่น มิดพรำ มิดแล้ และมิดพับ เป็นต้น มิดพับเป็นมิดขนาดเล็ก โดยคนส่วนใหญ่นิยมนำมิดพับพกไว้ติดตัวเพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ มิดพับที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพแห่งหนึ่งของประเทศไทยอยู่ที่ ตำบลหนองไผ่แบน อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี เป็นมิดพับที่มีลวดลายที่งดงาม การออกแบบที่ไม่เหมือนใคร อีกทั้งขั้นตอนการผลิตยังสร้างสรรค์ด้วยมือทั้งหมด จึงเป็นที่ชื่นชอบของนักสะสมมิดพับมาอย่างยาวนาน

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นางวาสนา แต่งไทย ถือได้ว่าเป็นผู้มีทักษะด้านการทำมิดพับคนสำคัญในพื้นที่ แต่เดิมครอบครัวของนางวาสนา มีอาชีพทำเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำสวน โดยเริ่มต้นจากการทำกรรไกรตัดแต่งกิ่งไม้ และนำไปขายที่ต่างจังหวัดจนมีลูกค้าสั่งผลิตผลงานมากมาย ต่อมาจึงได้มีการพัฒนาจากกรรไกรตัดแต่งกิ่งไม้เป็นมิดธรรมดา โดยได้มีลูกค้าอยากให้สร้างสรรค์ออกแบบให้มีลวดลายและความสวยงามมากขึ้น นับเป็นจุดเริ่มต้นแรกที่ทำให้นางวาสนาได้หันมาสร้างสรรค์มิดพับอย่างจริงจังจนถึงปัจจุบัน

มีดพับ

นางวาสนาใช้เวลาเรียนรู้ไม่นานเพราะมีพื้นฐานจากการทำเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำสวนมาอยู่ก่อนแล้ว จึงสร้างสรรค์มีดพับได้ไม่ยากนัก โดยนางวาสนาเรียนรู้และศึกษาการทำมีดพับด้วยตนเองจนสามารถสร้างสรรค์เป็นผลงานได้สำเร็จ โดยขั้นตอนแรกที่นางวาสนาเริ่มฝึกฝน คือการร่างแบบลงบนกระดาษแข็งและนำมาแปะลงบนเนื้อเหล็กจากนั้นนำมาเลื่อยด้วยมือแล้วนำตะไบมาแทงให้ได้รูปตามที่ต้องการ ขั้นตอนต่อมาแต่งตะไบขึ้นโครงมีดและนำไปชุบขัดเงาให้ขึ้นคมและนำมาประกอบเข้าด้ามจนเสร็จเป็นผลงานสำเร็จที่มีคุณภาพ โดยทุกขั้นตอนนางวาสนาจะใช้สมาธิและสร้างสรรค์ด้วยมือเองทั้งหมด จึงได้ผลงานที่มีความงาม ลวดลายโดดเด่น และมีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร จนเป็นที่ชื่นชอบของลูกค้าเป็นอย่างมาก ทำให้นางวาสนายึดเป็นอาชีพเลี้ยงตนมาจนถึงปัจจุบัน

นางวาสนา มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอนุรักษ์การทำมีดพับให้เป็นที่รู้จักของคนในปัจจุบัน โดยออกแบบ พัฒนาลวดลาย ให้มีความทันสมัยและยังคงถ่ายทอดการทำมีดพับให้แก่ผู้สนใจเพื่อเป็นการส่งต่อภูมิปัญญาที่ได้ศึกษามาด้วยตนเองเป็นเวลากว่า 35 ปีมาแล้ว

มีดพับ

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

การสร้างสรรคมีดพับ เป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญ โดยการร่างแบบเพื่อให้ได้รูปทรงมีดตามที่ต้องการ ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์จึงสามารถร่างแบบให้มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร และกว่าจะได้ผลงานในหนึ่งชิ้นต้องอาศัยสมาธิและความอดทนเป็นอย่างมาก ซึ่งในแต่ละขั้นตอนการสร้างสรรคมีดจะทำด้วยมือทั้งหมดซึ่งต้องใช้ระยะเวลานาน และต้องอาศัยความประณีต ทำให้ได้ใบมีดที่มีความคมและเงางาม

นางวาสนามีประสบการณ์ในการทำมีดมาอย่างยาวนานจึงสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างละเอียดเรียบร้อย จนเป็นที่ชื่นชอบของลูกค้าเป็นอย่างมาก และยังคงสร้างสรรค์ผลงานตามแบบกรรมวิธีดั้งเดิมมาจนถึงปัจจุบัน การสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะฝีมือ ความเชี่ยวชาญในงาน “มีดพับ” ของนางวาสนาอยู่ที่การ “ขึ้นรูปคม” ของเหล็ก โดยการใช้กระดาษทรายหยาบและกระดาษทรายละเอียด ถู ขัด ให้เหล็กมีความบางเรียบเนียน ซึ่งต้องใช้ความชำนาญของมือเป็นอย่างมาก จึงจะทำให้เหล็กมีความบางลงไม่เป็นชั้น

นางวาสนามีความชำนาญในการขึ้นรูปคมของเหล็กจึงทำให้ชิ้นงานมีผิวที่เสมอ และเรียบเนียน ผลงานที่ออกมาจึงมีความเรียบร้อย งามงาม มีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร และยังเป็นที่ยอมรับของลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมากมาย

มีดพับ

มีดพับ

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

เอกลักษณ์ผลงานมีดพับ ฝีมือนางวาสนาอยู่ที่การเลือกใช้แผ่นเหล็กกล้าที่มีคุณภาพ นำเข้าจากต่างประเทศที่ใช้สำหรับทำมีดโดยเฉพาะ เมื่อนำมาสร้างสรรคเป็นผลงานทำให้มีความแข็งแรง คงทนและไม่เป็นสนิม รูปแบบของผลงานที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของนางวาสนา คือ ลักษณะมีดจะมีความงามจากการนำเหล็กไปเผาไฟและชุบด้วยน้ำมันทำให้ได้ใบมีดมีความแข็งแรง และปลอดสนิม

นอกจากนี้นางวาสนายังสร้างสรรค์ผลงานให้เข้ากับยุคสมัยและมีความโดดเด่นคือ หัวเข็มขัดที่ซ่อนมิด ที่ถือเป็นผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้แก่นางวาสนาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้นางวาสนาถือเป็นช่างฝีมือที่มีการนำเอาวัสดุแปลกใหม่มาเพื่อทำด้ามมิดต่าง ๆ ให้มีความวิจิตรสวยงาม และเข้ากับยุคสมัยในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น เช่น ด้ามเขาสัตว์ งาช้าง รากไม้ที่ตายแล้ว โดยวัสดุที่นำมาทำเป็นด้ามมิดทุกชิ้นจะต้องถูกกฎหมายและมีคุณภาพมากที่สุด โดยนางวาสนาจะออกแบบผลงานร่วมกับลูกค้า ทำให้ผลงานทุกชิ้นเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าเป็นอย่างมาก โดยผลงานที่ได้จะมีความเรียบร้อย ใบมิดเงางาม

ผลงานจากการสร้างสรรค์ด้วยทักษะและความชำนาญที่นางวาสนามีความภูมิใจมากที่สุด คือ มิดด้ามงาช้าง ที่เป็นงานติดฝาผนัง โดยได้มีการเข้าร่วมพิธีตักบาตรเทโวของทางจังหวัดอุทัยธานี เพราะเป็นผลงานที่ใบมิดมีขนาดใหญ่ ซึ่งต้องใช้ทักษะและความชำนาญเป็นอย่างมากจึงจะทำให้ผลงานที่ออกมามีความประณีตและสวยงาม

มีดพับ

มีดพับ

การถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาผลงาน

นางวาสนา ถือได้ว่าเป็นผู้นำในการทำมีดพับคนสำคัญของตำบลหนองไผ่แบน อำเภอมือง จังหวัดอุทัยธานี ที่ยังคงถ่ายทอดการทำมีดพับด้วยตนเองอยู่เสมอ นางวาสนามีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน โดยที่ไม่หวังแหวนวิชา เพื่อหวังให้เด็กรุ่นใหม่สืบทอดต่อไป

ด้านการพัฒนาผลงาน นางวาสนา มีการคิดค้นรูปแบบของผลงานให้มีความหลากหลาย ทันสมัยไม่เหมือนใคร ด้วยการออกแบบชิ้นงานร่วมกับลูกค้าเพื่อให้ลูกค้ามีส่วนร่วมในการทำมีดของตนเอง โดยนางวาสนาจะใส่ใจในทุกรายละเอียดของผลงาน โดยสร้างสรรค์ผลงานที่ไม่มีตำหนิเลยแม้แต่น้อย เช่น มีดแร่ใบตายทรงโบว์ด้ามเขากวาง มีดพับด้ามใบประดู่ลายทรงใบไผ่ มีดพับด้ามเขาวัว เป็นต้น

นอกจากนี้นางวาสนาได้มีการนำรากไม้ที่ตายแล้วและเหลือแต่แก่น นำมาเข้าด้ามให้มีรูปลักษณะที่สวยงาม โดดเด่น สะดุดตา ทำให้เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก